

Miért alapít, működtet valaki civil szervezetet?

... Azért mert közösségben gondolkodik, vagy számít a közösségre

A civil szervezetek olyan igények mentén létesülnek, amelyek túlmutatnak az alapító személyek, szervezetek egyénileg is elérhető lehetőségein. A civil szervezetek alapítása mögött így mindig megjelenik valamilyen közösségi szándék. Ez a szándék kötődhet közvetlenül egy vagy több közösség szolgálatához, akaratának, összetartozásának kifejezéséhez. Ugyanakkor az is lehet, hogy nem a szervezet célja, hanem a cél elérésének módja, vagy a cél elérésének hatása miatt válik valami közösségivé. Egy civil szervezet célja lehet akár egyetlen ember, vagy egy nagyon szűk kör érdekeinek szolgálata is. Ám ezekben az esetekben is megjelenik valamiképpen a közösségi szint: vagy a cél eléréséhez szükséges más szereplők bevonása, vagy az elért eredmény foghatást gyakorolni a szervezetet befogadó szűkebb-tágabb közösségre, vagy akár az egész társadalomra.

... Azért mert nem, vagy nem csak üzleti célok vezetik

A civil szervezetek nem alapíthatók gazdasági célból. A civil szervezetek olyan igények, érdekek alapján létesülnek, amelyek piaci/gazdasági logika és eszközök használatával vagy vállalkozási formában nem lennének elérhetőek. A civil szervezetek alapvető jellemzője, hogy a gazdálkodásuk eredményét nem oszthatják fel és nem oszthatnak nyereséget. Emiatt cégekkel, vállalkozásokkal szemben alkalmatlanok arra, hogy nagyobb magán vagytonokat lehessen képezni velük. A másik oldalról nézve pedig azt mondhatjuk, hogy a legfelelősebben tevékenykedő vállalkozás sem tud átlépni azon a határon, hogy – amennyiben fenn akar maradni – a saját, illetve a tulajdonosainak gazdasági érdekeit szem előtt tartva kell tevékenykednie.

... Azért, mert köze van hozzá

A civil szervezetek olyan igények alapján létesülnek, amelyek nem elégíthetők ki maradéktalanul az állami/kormányzati logikát és eszközöket használva. A civil szervezetek többsége (talán mindegyike) vagy az állami/önkormányzati feladatok átvállalásával, vagy azok segítségével, esetleg azok pótlásával kiveszi a részét a közösségi szolgáltatások biztosításból, a közügyek intézésből. Az állami, önkormányzati pályázati rendszerek pedig jellemzően éppen ezt a fajta civil közreműködést támogatják. Civil szervezeteket természetesen nem lehet olyan célokra létrehozni, amelyek ellátása kizárólagosan állami/önkormányzati feladat. A szervezet alapítás, működtetés során mindig érdemes felmérni, hogy a célkitűzések mértéke, tevékenységek jellege megfelel-e annak, amit – a közakarat megjelenítése a közjó szolgálata terén egyedül, vagy partnerekkel együttműködve – ténylegesen magára tud vállalni a szervezet.

... Esetleg, azért, mert úgy látja, hogy ilyen formában is végezhet munkát

A civil szervezetek olyan igények mentén létesülnek, amelyek nem kizárólagosan az alapítók megélhetését, jövedelemszerzését célozzák. A nonprofit gazdálkodás követelménye nem jelenti azt, hogy az adott szervezet tevékenységében

résztevők ne juthatnának fizetéshez, szolgáltatási vagy megbízási díjhoz. A szervezetek alapítói, tagjai sem csak az önkéntesség keretein belül dolgozhatnak a szervezet kötelékében. Az önfoglalkoztatás szándéka is megjelenhet. Azonban fontos, hogy meglegyen mögötte az a tudás és felelősség, ami szavatolja, hogy a szervezet és a szervezetet befogadó közösség érdeke biztonságban legyen (pl.: ne keveredjenek össze a szervezet, illetve a szervezetnek dolgozó alapító, tag pénzügyei).

Alapítás, szervezettípusok

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvényben (a továbbiakban: Civil tv.) használt szervezettípusokhoz kapcsolódó információk:

Civil szervezet fogalma

Civil tv. 2. § 6. pont

civil szervezet:

1. a) a civil társaság,
2. b) a Magyarországon nyilvántartásba vett egyesület - a párt, a szakszervezet és a kölcsönös biztosító egyesület kivételével -,
3. c) - a közalapítvány és a pártalapítvány kivételével - az alapítvány;

Egyesület

Ptk. 3:63. § [Az egyesület fogalma]

(1) Az egyesület a tagok közös, tartós, alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy.

3:64. § [Létesítés]

Az egyesület létrehozásához alapszabály elfogadása, az alapszabály elfogadásához legalább tíz személy egybehangzó akaratnyilatkozata szükséges.

Civil tv. 4. §

(1) Az egyesület az egyesülési jog alapján létrehozott szervezet, amelynek különös formáira: a szövetségre, a pártra, a szakszervezetre, továbbá a külön törvény hatálya alá tartozó tevékenységet végző egyesületekre törvény az egyesületekre vonatkozó rendelkezésektől eltérő szabályokat állapíthat meg. Az egyesület (különös formájú egyesület) nevében nem kell feltüntetni az egyesület típusára vagy formájára vonatkozó elnevezést; egyesület (különös formájú egyesület) létrehozható és működtethető olyan elnevezéssel is, melyben a szövetség vagy az egyesülési jog gyakorlására utaló egyéb kifejezés szerepel.

(2) Az egyesület jogi személy, amely a nyilvántartásba vétellel jön létre.

(3) A szövetség olyan egyesület, amely két tag részvételével is alapítható, működtethető. A szövetség tagja egyesület, alapítvány, egyéb jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagy civil társaság lehet; szövetség tagja természetes személy nem lehet.

(4) Ha az egyesület olyan tevékenységet végez, amelyet jogszabály engedélyhez (feltételhez) köt vagy egyébként szabályoz, e tevékenység felett a tevékenység szerinti hatáskörrel rendelkező állami szerv a hatósági ellenőrzésre irányadó szabályok alkalmazásával felügyeletet gyakorol.

Civil tv. 5. § Nem minősül egyesületnek a természetes személyeknek az egyesülési jog alapján létrehozott olyan közössége, amelynek működése nem rendszeres, vagy nincs nyilvántartott tagsága vagy az egyesületre vonatkozó rendelkezésekben meghatározott szervezete.

Civil tv. 7. § A Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek tagjaira vonatkozóan az egyesülési jog gyakorlásának feltételeit és módját törvény állapítja meg.

Civil tv. 8. §

(1) Minden egyesület saját maga rendelkezik nevével, címerével, logójával és minden a nevéhez kapcsolódó joggal, különös tekintettel a hirdetési, reklám és a tevékenység televíziós, rádiós valamint egyéb elektronikus technikákkal történő közvetítésével kapcsolatos jogokra.

(2) Az egyesület az (1) bekezdés szerinti hirdetési, reklám-, illetve közvetítési jogokkal kapcsolatosan egy évnél hosszabb időre szerződést csak a döntéshozó szerv külön felhatalmazása alapján köthet. Az országos sportági szakszövetség esetében ezt a jogkört a szakszövetség ügyintéző-képviselő szerve jogosult gyakorolni.

(3) A (2) bekezdés szerinti, határozatlan vagy egy évnél hosszabb időre kötött szerződés megkötésétől számítva évente a döntéshozó szerv - országos sportági szakszövetség esetén a szakszövetség ügyintéző-képviselő szerve - újabb felhatalmazása hiányában hatályát veszti. Ezen rendelkezést az (1) bekezdés szerinti tárgyban kötött szerződésben szerepeltetni kell.

Civil társaság

Civil tv. 5/A. §

(1) Természetes személyek nem gazdasági érdekű közös céljaik elérése és közösségi célú tevékenységük összehangolására polgári jogi társasági szerződéssel létrehozhatnak társaságot (civil társaság).

(2) A civil társaság jogi személyiséggel nem rendelkezik, vagyoni hozzájárulás nélkül is létrehozható.

(3) A civil társaságot alapító szerződésre a polgári jogi társasági szerződésre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződést az ügyek vitelére feljogosított tag kivételével bármely tag azonnali hatállyal, bármely

okból, indokolás nélkül felmondhatja, a tag halála, illetve felmondása esetén pedig a szerződés a többi taggal mindaddig hatályban marad, amíg a tagok száma egy főre nem csökken.

(4) A civil társaság gazdasági-vállalkozási tevékenységet nem végezhet.

Alapítvány

Ptk. 3:378. § [Az alapítvány fogalma]

Az alapítvány az alapító által az alapító okiratban meghatározott tartós cél folyamatos megvalósítására létrehozott jogi személy. Az alapító az alapító okiratban meghatározza az alapítványnak juttatott vagyont és az alapítvány szervezetét.

3:379. § [Az alapítvány tevékenységének korlátai]

(1) Alapítvány nem alapítható gazdasági tevékenység folytatására.

(2) Az alapítvány az alapítványi cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult.

(3) Alapítvány nem lehet korlátlan felelősségű tagja más jogalanynak, nem létesíthet alapítványt és nem csatlakozhat alapítványhoz.

(4) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, alapítvány nem hozható létre az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozói érdekében. Nem sérti e rendelkezést az alapítvány tisztségviselőinek szerződés szerint járó díjazása.

3:380. § [Alapítvány létesítése több alapító által]

(1) Több személy együttesen is létesíthet alapítványt.

(2) Ha több alapító létesít alapítványt, az alapítói jogokat az alapítók együttesen gyakorolják.